

UNIVERSITY GOCE DELCEV – STIP
FACULTY OF LAW

STUDENT'S
SOCIAL
SCIENCE
JOURNAL

YEAR 2018, ISSUE NUMBER 4

**STUDENT'S SOCIAL SCIENCE JOURNAL
FACULTY OF LAW
UNIVERSITY GOCE DELCEV – STIP**

**Year 2017, Issue Number 4
ISSN 2545-4021**

Publisher:

prof. Jovan Ananiev, Ph.D

Editorial Board

prof. Blažo Boev, Ph.D

prof. Liljana Gudeva – Koleva, Ph.D

Risto Kostruranov, LL.M

prof. Jovan Ananiev, Ph.D

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph.D

International Editorial Board

Ivan Ilic

Faculty of Law, University in Nis, Serbia

Agim Nuhiu

Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia

Dunja Duić

Faculty of Law in Osijek, Croatia

Olga Koshevaliska

Assistant professor at the Faculty of Law
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Elena Maksimova

Teaching assistant at the Faculty of Law,
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Ana Nikodinovska Krstevska

Assistant professor at Faculty of Law,
Goce Delcev University in Shtip, Macedonia

Olga Sidenko

Senior lecturer in political science at Voronezh state University,
Lecturer at Voronezh State University, Russia

Dimitar Apasiev

Assistant professor at the Faculty of Law,
University Goce Delcev – Shtip, Macedonia

Andon Majhoshev

Assistant professor at the Faculty of Law,
University Goce Delcev – Shtip, Macedonia

Darya Scheglova,

Senior lecturer in political science at Voronezh state University,
Lecturer at Voronezh State University, Russia

Boryana Aleksandrova

Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Bulgaria;

Faculty of Law, Department for International Law and International Relations, Bulgaria
Giorgia Bevilacqua
National Research Council, Institute for Research on Innovation and Services for Development “, Italy
Nives Mazur Kumrić
Faculty of Law, University of Liège, Belgium

Editorial Staff

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph. D
Ass. Elena Maksimova, LL.M.
Elena Trajkovska, Student
Kire Ivanov, Student

Editor in chief

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph. D

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasovska
(Macedonian language)

Technical editor

Slave Dimitrov
Blagoj Mihov

Address of the Editorial office

University Goce Delcev – Stip
Faculty of Law
ul.”Krstev Misirkov” BB PO.BOX 201
PO. Box 201, 2000 Stip
Republic of Macedonia

СОДРЖИНА:

АТАНАСОВСКА Невенка, *ПРАВНАТА ИНФОРМАТИКА И НЕЈЗИНАТА ПРИМЕНА*.....стр.5

БОГДАНОВА-СМИЛЕВСКА Билјана, *КРИВИЧНО-ПРАВНА ОДРЕДЕНОСТ НА ЗЛОУПОТРЕБАТА НА ДРОГА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА*.....стр.11

БОЖИНОВСКА Елица, *АКРЕДИТИВОТ КАКО БАНКАРСКИ ИНСТРУМЕНТ ВО МЕЃУНАРОДНИОТ ПРОМЕТ НА СТОКИ И УСЛУГИ*.....стр.23

ГОЦИРОВ Кирил, *ЕВРОПЕИЗАЦИЈАТА НА ЗАПАДЕН БАЛКАН*.....стр.31

ЗАХОВА Цветанка, *ОДГОВОРНОСТ НА ПРЕВОЗНИКОТ ВО МЕЃУНАРОДНИОТ ПРЕВОЗ НА СТОКА*.....стр.37

ИЛИЕВА Ивана, *ПОИМОТ РЕОРГАНИЗАЦИЈА И ПЛАН ЗА РЕОРГАНИЗАЦИЈА ВО СТЕЧАЈНА ПОСТАПКА ВО ПРАВОТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА*.....стр.47

МИЦЕВСКА Каролина, *ОДНОСИТЕ СО ЈАВНОСТА И ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ ЈАВНОТО МИСЛЕЊЕ*.....стр.55

МЛАДЕНОВА Ева, *АНАЛИЗА НА МАКЕДОНСКИТЕ БЕРЗАНСКИ ИНДЕКСИ МБИ10 И ОМБ СО ПОСЕБЕН ПРЕГЛЕД НА 2016 ГОДИНА*.....стр.63

РИБАРЕВ Симеон, *ОБВРСКИТЕ НА ИЗВЕДУВАЧОТ КАЈ ДОГОВОР ЗА ГРАДЕЊЕ СПОРЕД МАКЕДОНСКОТО ПРАВО*.....стр.73

СТОЈАНОВА Жаклина, *ПОЛОЖБА НА СТРАНСКИТЕ РАБОТНИЦИ, МИГРАНТИТЕ И ЛИЦАТА БЕЗ ДРЖАВЈАНСТВО СПОРЕД МАКЕДОНСКОТО НАЦИОНАЛНО ПРАВО*.....стр.83

ХРИСТОВ Павле, *НАДВОРЕШНА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА КОН РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА*.....стр.91

СЕКЦИЈА ПОСВЕТЕНА НА АНТИДИСКРИМИНАЦИЈА, ПРЕВЕНЦИЈА НА ГОВОР ОД ОМРАЗА И КРИМИНАЛ ОД ОМРАЗА.....стр.99

АМЕДОВ Абдул, *ДИСКРИМИНАЦИЈА ВРЗ ОСНОВА НА НАЦИОНАЛНА ПРИПАДНОСТ*.....стр.101

БОЖИНОВСКА Елица, *ПРАВО НА АБОРТУС И ЗАКОНСКИТЕ ПРОЦЕДУРИ ПРИ ОСТВАРУВАЊЕ НА ОВА ПРАВО*.....стр.105

ЗАХОВА Цветанка и КОСТУРАНОВА Ана, *ГОВОРОТ НА ОМРАЗА ВО ЈАВНИОТ ДИСКУРС И НИВОТО НА НЕГОВА ТОЛЕРАНЦИЈА ВО МАКЕДОНСКОТО ОПШТЕСТВО*.....стр.111

ЈОВАНОВА Душица, <i>ГОВОР НА ОМРАЗА И МЕДИУМИ</i>	стр.117
КАРОВА Марина, <i>ЗАБРАНАТА ЗА ТОРТУРА НА МЕЃУНАРОДНА И НАЦИОНАЛНА СЦЕНА</i>	стр.121
МАРИНКОВА Марија, <i>ГОВОР НА ОМРАЗА И МЕДИУМИ</i>	стр.129
МИТРОВИЌ Давид, <i>НЕЗАВИСНОСТ НА СУДСТВОТО КАКО ЗНАЧАЕН ПОСТУЛАТ ВРЗ КОЈ СЕ ЗАСНОВА ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО</i>	стр.153
НИКОЛОВ Иван и КАРОВА Марина, <i>СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА</i>	стр.159
НИКОЛОВ Иван, <i>КРИМИНАЛ ОД ОМРАЗА И МАРГИНАЛИЗИРАНИ ГРУПИ</i>	стр.163
РАЈЧИНОСКИ Ѓорѓи, <i>ПОЛИТИЧКА ДИСКРИМИНАЦИЈА СО ОСВРТ НА ПОЛИТИЧКАТА ДИСКРИМИНАЦИЈА ВО РАБОТНИТЕ ОДНОСИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА</i>	стр.169
РИСТОВСКА Венета, <i>ПРИПАДНОСТА КОН ЕТНИЧКИТЕ ЗАЕДНИЦИ И ВЕРСКИТЕ УБЕДУВАЊА КАКО ОСНОВИ ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈА ВО РАБОТНИТЕ ОДНОСИ</i>	стр.177
СТЕПАНОВСКА Моника, <i>РАСА, БОЈА НА КОЖА И ЕТНИЧКА ПРИПАДНОСТ – ДОМИНАНТНИ ОСНОВИ ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈА</i>	стр.183
ТОМЧЕВСКА Симона, <i>ДИСКРИМИНАЦИЈА БАЗИРАНА ВРЗ ПОЛ</i>	стр.189
ТРАЈКОВА Александра, <i>РОДОВА РАМНОПРАВНОСТ И ДИСКРИМИНАЦИЈА НА ЖЕНАТА</i>	стр.195
ЧЕСТОЈНОВА Пепица, <i>ДИСКРИМИНАЦИЈА ВРЗ ОСНОВА НА ЕТНИЧКО ПОТЕКЛО</i>	стр.199

ПОЛИТИЧКА ДИСКРИМИНАЦИЈА СО ОСВРТ НА ПОЛИТИЧКАТА ДИСКРИМИНАЦИЈА ВО РАБОТНИТЕ ОДНОСИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Апстракт: Дискриминацијата во својата најосновна дефиниција претставува нееднакво постапување, нееднаков третман, кое не е легитимно и пропорционално основано, на начин што одредено лице или пак одредена група се исклучува, ограничува или пак се дава предност во уживање на основните права и слободни засновани врз одредени лични обележја (дискриминаторски основи). Политичката дискриминација претставува нееднакво постапување кон определено лице поради неговата политичка определба. Во Република Македонија има тенденција на зголемување на бројот на жртви на политичка дискриминација за што ќе посочам соодветни факти и аргументи во деталната разработка на темата. Она што е загрижувачки е тоа што во нашата држава наместо да се намалува, политичката дискриминација зазема еден потесен облик, односно се претвора во партиска дискриминација, односно дискриминација врз основа на партиска определеност. Последниве години сè почесто се говори за политизираност на општеството како негативна појава. Затоа чувствувам одговорност да дадам сопствено видување дека политизирано општество е позитивна појава, а нашето не наликува на тоа, туку едноставно е партизирано. Концептот „партизирана политика“ го согледувам во тоа што секоја општествена активност, настан, е поврзан со одредена политичка партија. Образованието, здравството, одбранбениот систем на државата, 25 години се упориште на партиски превирања. Политичката дискриминација, со нејзиниот најзастапен облик, а тоа е партиска дискриминација е најзастапена во сферата на работните односи, како при вработувањето, така и во текот на работниот однос. Преку овој мој ангажман во оваа област очекувам да произлезат повеќе дебати на повисоко државно ниво, како би се подобрило општеството во целина.

Клучни зборови: *партитократија, еднаквост, вработување, правда, сигурност.*

РАЈЦИНОСКИ Gjorgji

POLITICAL DISCRIMINATION WITH REFERENCE TO POLITICAL DISCRIMINATION IN LABOUR RELATIONS IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA

Abstract: Discrimination primarily is defined as unequal treatment, which is illegitimately and proportionally created in a way that a specific person or a group of people is restricted or limited or is given an edge in enjoying the basic rights based on some personal marks (discriminatory signifiers). Political discrimination signifies unequal treatment towards a specific person because of his political affiliation. In the Republic of Macedonia there is a tendency for increasing of the number of victims of political discrimination, in which I will indicate specific facts and arguments in this detailed explanation of this topic. The thing that is worrisome is that in our country instead of decreasing, political discrimination narrows down to political party discrimination i.e. discrimination based on political affiliation. In the last few years talked about the involvement of society in politics as a bad thing. Because of that I feel obligation to give my own opinion that the politically involved society is a positive occurrence, and ours doesn't look like that, ours is partitioned. I see "partitocracy" in the concept that every social activity, event is connected to a specific political party. Education, healthcare, the defense system of our contry, 25 years are a stronghold of party turmoil. Political discrimination, in its most common shape, which is party discrimination is mostly found in the sphere of labour, such as

employment and in the working relation. Through my engagement in this field I expect to more debates to occur on higher political level, so that society will be acquired as a whole.

Keywords: *Partitocracy, equality, employment, justice, security.*

Дискриминацијата во својата суштина е секое правење на разлика, неповолно и нееднакво постапување, искористување, ограничување на колективните идентитети на луѓето, со што се загрозува или оневозможува спроведувањето и заштитата на човековите права врз основа на различни дискриминаторски основи.

Според Европскиот суд за човекови права (понатаму: ЕСЧП), дискриминаторска основа претставува: „лична карактеристика (статус) според која лицата или групите на лица се разликуваат едни од други.¹⁸⁹

Во овој текст ќе се осврнам на политичката дискриминација и нејзиниот подвид, партиската дискриминација, односно дискриминација врз основа на политичка односно партиска припадност. Кога се говори за политичка припадност се мисли на поврзаноста на индивидуата или групата со одредена политичка или партиска опција. Толкувањето во овој дел мора да оди пошироко од формалната поврзаност (членство во политичка партија или друга организација) и да ја опфати и неформалната поврзаност односно да ги опфаќа и имањето на определени мислења и ставови и изразувањето на истите.

Политичката дискриминација најчесто се појаснува преку правото на слобода на изразување, а работните односи се областа каде што овој вид на дискриминација се појавува најчесто. Тоа го потврдуваат и бројните судски случаи кои се воделе пред ЕСЧП, како и Судот на правдата на Европската Унија (понатаму СПЕУ).

За таа цел, согледувајќи ја пред сè правната и институционалната рамка, практиката, како и перцепцијата на граѓаните во однос на овој вид на дискриминација.

ПРАВНА РАМКА

Устав на РМ

Уставот на РМ ја дава основата на еднаквоста во слободите и правата на сите граѓани без разлика на полот, расата, бојата на кожата, национално и социјално потекло, **политичко** и верско уверување, имотна и општествена положба.¹⁹⁰

Оттука произлегува и правната основа за воспоставувањето на правно-институционалната рамка на полето на антидискриминацијата.

Закон за работни односи

Во Законот за работни односи има неколку члена кои се однесуваат на дискриминацијата. Во Законот се укажува на забраната на работодавачот да става во нееднаква положба работник или кандидат за вработување поради повеќе основи, вклучително и политичкото убедување.¹⁹¹

Понатаму, изречно се наведени ситуациите во кои дискриминацијата се забранува од условите за вработување, напредувањето, стручно оспособување, услови за работа, откажување од договорот за работа, како и здружувањето на работниците.¹⁹²

¹⁸⁹ Водич за основи на дискриминација (2013), ОБСЕ

¹⁹⁰ Член 7, Устав на РМ

¹⁹¹ Член 6 (1), Закон за работни односи

Во случај на дискриминација, работникот има право на надомест на штета согласно со Законот за облигационите односи.¹⁹³

Она што е особено важно во делот на правната заштита е во тоа што, во случај на спор, доколку кандидатот за вработување или работникот изнесе факти дека работодавачот постапил спротивно на членовите 6 и 9 од Законот за работните односи, товарот на докажување паѓа на работодавачот.

Закон за спречување и заштита од дискриминација

Обидувајќи се да пристапи кон пообемно регулирање на антидискриминационата област, нашиот законодавец во 2010 година донесува Закон за спречување и заштита од дискриминација. Со ова законско решение, исто така, се формира Комисија за заштита од дискриминација како посебно тело коешто треба да го обезбеди спречување и заштита од дискриминација на правата загарантирани во Уставот, законите и ратификуваните меѓународни договори.¹⁹⁴ Овој Закон, всушност, претставува одредено дополнување на делот за дискриминација во Законот за работни односи со што подетално ги уредува облиците на дискриминација¹⁹⁵, дискриминаторските основи, исклучоците од дискриминацијата¹⁹⁶, но исто така обрнува внимание и на судската постапка¹⁹⁷ во овие случаи како и на прекршочната одговорност¹⁹⁸.

Универзална декларација за човекови права

Универзалната декларација за човекови права претставува еден од најважните меѓународни документи кои во периодот по Втората светска војна води кон потврдување на вредноста на човекот, неговите основни права и неговото достоинство. Тргувајќи од највисоките вредности, Универзалната декларација содржи неколку члена кои директно се поврзани со антидискриминацијата, особено во делот на политичката дискриминација, како и дискриминацијата во работните односи. Така, сите права и слободи, наведени во декларацијата им припаѓаат на сите луѓе без оглед на нивните разлики, вклучително и политичкото убедување.¹⁹⁹ Во декларацијата исто така е гарантирана еднаквост пред законот и еднаква заштита од каква и да е дискриминација.²⁰⁰ Правото на работа, слободниот избор на работа, поволните услови за работа и заштита од невработеност и соодветниот надоместок се дополнително заштитени и со правото на основање и зачленување во синдикати за подобра заштита на интересите на работниците.²⁰¹

Европска конвенција за заштита на човековите права (ЕКЗЧП)

ЕКЗЧП е, исто така, еден од најзначајните документи коишто се применуваат на европскиот континент, а се однесуваат на човековите права. Република Македонија по ратификувањето на овој документ во целост ги презема обврските кои произлегуваат од истиот. Во однос на дискриминацијата оваа Конвенција укажува дека уживањето на правата и слободите признати со ЕКЗЧП треба да се обезбеди без никаква дискриминација заснована на различни

¹⁹² Член 7 (4), Закон за работни односи

¹⁹³ Член 10, Закон за работни односи

¹⁹⁴ Член 1(1)(2), Закон за спречување и заштита од дискриминација.

¹⁹⁵ Член 6-член 12, Закон за спречување и заштита од дискриминација.

¹⁹⁶ Член 14 – член 15, Закон за спречување и заштита од дискриминација.

¹⁹⁷ Член 34 – член 41, Закон за спречување и заштита од дискриминација.

¹⁹⁸ Член 42 – член 45, Закон за спречување и заштита од дискриминација.

¹⁹⁹ Член 2 – Универзална декларација за човекови права.

²⁰⁰ Член 7, Универзална декларација за човекови права.

²⁰¹ Член 23, Универзална декларација за човекови права.

основи вклучително и политичкото мислење.²⁰² Во 2000 година е донесен Протоколот број 12 кон Конвенцијата којшто се однесува на дискриминацијата и се однесува на дорегулирање на антидискриминационата област.

ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА

Комисија за заштита од дискриминација (КЗД)

КЗД е самостоен и независен орган која работи во согласност со Законот за спречување и заштита од дискриминација.²⁰³ Составена е од седум членови, со мандат од пет години, со право на еден повторен избор. Од редот на членовите се избира претседател на КЗД со мандат од една година.²⁰⁴ Она што е дискутабилно е општоста на условите за член во Комисијата кои се состојат во тоа лицето да е државјанин на РМ и да има постојано место на живеење во РМ, како и да има високо образование и искуство од областа на човековите права или општествените науки.²⁰⁵ КЗД има низа надлежности²⁰⁶ кои се однесуваат на постапување по претставки, давање на мислења и препораки за конкретни случаи, информирање на подносителите на претставки за нивните права, покренување на иницијативи пред надлежни органи, информирање и едуцирање на јавноста, соработка со соодветни тела (национални и меѓународни). За својата работа КЗД поднесува годишен извештај до Собранието на Република Македонија.

Постапката за спречување и заштита од дискриминација пред КЗД лицето кое смета дека претрпело дискриминација ја започнува со поднесување на претставка, писмено или усно на записник, без плаќање на такси и надоместоци.²⁰⁷ Рокот за поднесување на претставка е три месеци од денот кога била сторена повредата или најдоцна една година од дознавањето за актот на дискриминација, но Комисијата може да води постапка и по истекот на рокот кога се работи за случај за кој би било неопходно и целисходно да се води постапката. Доколку за иста работа е веќе поведена судска постапка или правосилно завршена, Комисијата нема да постапува по претставката. Лицето против кое е поведена постапка пред КЗД мора да се изјасни за наводите во претставката и доколку се утврди дискриминација лицето мора да ја отстрани. Во спротивно, Комисијата може да покрене иницијатива за поведување постапка пред надлежен орган за утврдување одговорност.

Народен правобранител

Народниот правобранител е орган на РМ кој ги штити правата на граѓаните и на сите други лица кога им се повредени со акти, дејствија и пропуштања на дејствија од органите на државната управа и од органи и организации кои имаат јавни овластувања. Народниот правобранител презема мерки и дејствија за заштита на начелата на недискриминација.²⁰⁸ Тој е независен и самостоен во вршењето на функцијата, при што еден од механизмите за обезбедување на овие карактеристики се изборот од страна на Собранието со мандат од 8 години. Се избира со Бадентерово мнозинство, односно мнозинство од вкупниот број на пратеници, како и мнозинство од пратениците кои се припадници на заедниците кои не се мнозинство во РМ. Народен правобранител може да биде лице кое е дипломиран правник и работно искуство од над 9 години

²⁰² Член 14, Европска конвенција за заштита на човекови права.

²⁰³ Член 16, Закон за спречување и заштита од дискриминација.

²⁰⁴ Член 17, Закон за спречување и заштита од дискриминација.

²⁰⁵ Член 18, Закон за спречување и заштита од дискриминација.

²⁰⁶ Член 24, Закон за спречување и заштита од дискриминација.

²⁰⁷ Член 25, Закон за спречување и заштита од дискриминација.

²⁰⁸ Член 2, Закон за народниот правобранител.

на правни работи, со активност во областа на заштита на човекови права.²⁰⁹ Постапка за заштита на правата на граѓаните пред Народниот правобранител се покренува со поднесување на претставка. Народниот правобранител може да покрене постапка и по сопствена иницијатива доколку оцени дека на граѓаните им се повредени уставните и законските права. Народниот правобранител е должен по претставката да постапува совесно, ефикасно и одговорно, а постапувајќи по претставката може да не покрене постапка, да покрене постапка или да ја запре или прекине постапката.

Народниот правобранител не може да биде повикан на одговорност за дадено мислење, преземени дејства, мерки и активности во вршењето на својата функција.²¹⁰

Судска постапка (национални судови)

Судската заштита во однос на дискриминацијата е исто така предвидена во Законот за спречување и заштита од дискриминација. Во судската постапка соодветно се применуваат одредбите од Законот за парнична постапка, а постапката е итна што дополнително говори за тежината на оваа област. Она што е специфично кај оваа постапка е товарот на докажување. Имено, доколку странката тврди дека е повредено нејзиното право на еднакво постапување и ги изнесе сите факти и докази кои го оправдуваат нејзиното тврдење, товарот на докажување паѓа на спротивната страна.²¹¹

Европски суд за правата на човекот

Со цел да се обезбеди почитување на обврските што страните потписнички ги презеле со пристапувањето кон Европската конвенција за заштита на човековите права, се основа Европски суд за правата на човекот, кој функционира постојано.²¹² Судот се состои од онолкув број на судии колку што е бројот на државите договорнички. Надлежноста на Судот се протега на сите прашања во врска со интерпретацијата и примената на Конвенцијата. Секоја страна договорничка може да се обрати до Судот за наводна повреда на одредбите на Конвенцијата од страна на друга држава договорничка.

Судот прима жалби од физички лица, невладини организации или група поединци кои се сметаат за жртва на повреда на правата признаени во Конвенцијата што ја извршила некоја од страните договорнички. Судот го прифаќа случајот само откако ќе бидат исцрпени сите домашни правни средства.

ЕСПЧ може да дава и советодавни мислења за правни прашања поврзани со интерпретацијата на Конвенцијата.²¹³

ПРАКТИЧНА РАБОТА НА ИНСТИТУЦИИТЕ И ОРГАНИЗАЦИИТЕ ЗАДОЛЖЕНИ ЗА СПРАВУВАЊЕ СО ДИСКРИМИНАЦИЈАТА

Комисија за заштита од дискриминација

Анализирајќи ги годишните извештаи за работа на КЗД (2011-2015 година) коишто во моментот на пишување беа јавно достапни можеме да согледаме покачување на бројот на поднесени претставки до Комисијата до 2014 година, за во 2015 година, бројот на претставки да се намали за околу 30%, односно од 106 во 2014 година, на 70 во 2015.

²⁰⁹ Член 6, Закон за народниот правобранител.

²¹⁰ Член 38, Закон за народниот правобранител.

²¹¹ Член 38, Закон за спречување и заштита од дискриминација.

²¹² Член 19, Европска конвенција за правата на човекот.

²¹³ Член 47, Европска конвенција за правата на човекот.

Со оглед на релативно краткиот рок на функционирање на Комисијата, тешко можат да се изведуваат квалитативни заклучоци во однос на работата. Меѓутоа она што може да се забележи во сите овие години е тоа што политичката дискриминација е застапена во сите години, а во 2011 година со дури 25% од вкупниот број на претставки поднесени до Комисијата. Често, политичката дискриминација е практикувана во однос на работните односи, па така во 2013 година, сите претставки за политичка дискриминација биле поврзани со работните односи.

Народен правобранител

Годишните извештаи за работата на Народниот правобранител укажуваат на особено внимание на Народниот правобранител во однос на дискриминацијата. Во 2012 година, омбудсманот констатира дека граѓаните сè уште во мал број пријавуваат дискриминација, а надлежните институции недоволно водат грижа за суштината на повредите. Делот каде што дискриминацијата е најизразена се работните односи. Во 2013 година, Народниот правобранител укажува на зголемување на политичката дискриминација, додека граѓаните продолжуваат да не го препознаваат овој вид на дискриминација и поради неинформираноста, најчесто не реагираат до соодветен орган. Народниот правобранител и во 2014 година продолжува со активна борба против политичката дискриминација и во оваа година постапувал против политичка дискриминација, која во органи на локална самоуправа, како и други јавни институции се појавувала во облик на психичко вознемирување. Политичка дискриминација се согледува и во годишниот извештај на Народниот правобранител за 2015 година.

Она што може да се извлече од анализата на овој период на работа на омбудсманот е тоа што укажува на континуирано зголемување на политичката дискриминација во работните односи на јавната администрација, особено кон лицата кои не се согласуваат со ставовите на владејачката партија, при што се изложени на вознемирување на работното место.

Исто така, не се испочитувани препораките на Народниот правобранител, кој од година во година упатува на поголема едукација и информираност на граѓаните на РМ во однос на препознавањето и справувањето со дискриминацијата, како и подобрување на судските и вонсудските постапки, како и на целокупната правна рамка која ја регулира оваа област.

Хелсиншки комитет за човекови права на РМ

Хелсиншкиот комитет за човекови права на РМ е невладина организација чијашто цел е почитување, заштита и промоција на основните човекови права и слободи.

Меѓу останатите активности, Хелсиншкиот комитет нуди бесплатна правна помош, меѓу другото и за дискриминација. Во текот на 2016 година, од мај до ноември оваа организација објавува месечни информатори кои дават приказ на тоа колку граѓани се обратиле до Хелсиншкиот комитет за помош, како жртви на одреден вид дискриминација.

Во истражуваниот период, Хелсиншкиот комитет регистрирал 42 случаи на дискриминација од кои 23 се однесувале на дискриминација од сферата на работните односи, што претставува повеќе од половина од пријавените настани.

Од вкупниот број на пријавени случаи, во 10 од претставките дискриминаторска основа била политичката припадност.

Перцепција на граѓаните за политичката дискриминација, особено за политичката дискриминација во работните односи

Со цел да се добие поголема и поконкретна слика во однос на истражуваната област, беше спроведена интернет анкета на којашто одговорија 100 испитаници, најчесто студенти, но и невработени, вработени во јавен сектор, вработени во приватен сектор како и вработени во невладин сектор.

Резултатите укажуваат на тоа дека 40% биле жртви на политичка дискриминација. 50% не биле, а 10% од испитаниците не знаат дали биле жртви поради својата политичка или партиска припадност. Меѓутоа, кога се работи за сознание за случај на друго лице кое било жртва на политичка или партиска дискриминација, речиси 80% од испитаниците се изјасниле позитивно. Во однос на тоа дали политичката или партиската припадност влијае врз засновањето на работен однос, само 5,1% сметаат дека не влијае воопшто, за разлика од останатите кои сметаат дека политичката припадност влијае, а на 8,16% директно влијаело врз нивното вработување. Како причина за престанок на работниот однос, политичката, односно партиската припадност ја согледуваат дури 70% од испитаниците, додека 51% ја гледаат како пречка за унапредување на работното место. Доколку би требало да пријават дискриминација, граѓаните на РМ покажуваат неинформираност во однос на институциите кои треба да се грижат за заштита и спречување од дискриминација, па така речиси и да не се споменуваат Комисијата за заштита од дискриминација, Народниот правобранител и судската заштита. Најчести одговори се дека се недоверба во државните институции, неинформираност за тело кое се грижи за заштита од дискриминација. Хелсиншкиот комитет за човекови права и Министерството за внатрешни работи се дел од начините на кои би се реагирало во случај на дискриминација.

Заклучок

Дискриминацијата е процес кој не само што трае, туку се развива во нови облици. Како млада демократија, исправена пред многу предизвици, наша должност е успешно да се справуваме со сите облици на дискриминација. Правната и институционалната рамка која ја имаме мора да биде унапредена, а граѓаните да добијат информации за заштита на своите права како во судските, така и во вонсудските постапки. Исто така, изборот на членовите на Комисијата за заштита од дискриминација мора да се ревидира, со што би се добила поголема професионалност, што би водело и кон поголеми ингеренции на едно такво професионално тело кое треба да обезбедува ефикасна заштита од дискриминација. Партизираноста е клучен проблем кој претставува кочница на функционирањето на државниот апарат и тоа претставува проблем кој мора да го решиме што поскоро.

Ослободувањето на институциите ќе продуцира поголема доверба од страна на граѓаните што ќе биде клучно во изградбата на еден функционален систем.

Користена литература

- Старова, Г. (2009), Трудово право, Просветно дело – Скопје.
Котевска, Б. (2013), Водич за основи на дискриминација, ОБСЕ.
Годишен извештај на Комисијата за заштита од дискриминација за 2011 г.
Годишен извештај на Комисијата за заштита од дискриминација за 2012 г.
Годишен извештај на Комисијата за заштита од дискриминација за 2013 г.
Годишен извештај на Комисијата за заштита од дискриминација за 2014 г.
Годишен извештај на Комисијата за заштита од дискриминација за 2015 г.
Годишен извештај на Народниот правобранител за 2012 г.
Годишен извештај на Народниот правобранител за 2013 г.
Годишен извештај на Народниот правобранител за 2014 г.
Годишен извештај на Народниот правобранител за 2015 г.
Месечни информатори за дискриминација на Хелсиншкиот комитет за човекови права (мај 2016 – ноември 2016).